

Politik Bilim

Bilim dili olarak Türkçe (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

“Türkçe, ancak Türkler gerçekten bilime ve bilgiye önem verip bilimle uğraşırlarsa bilim dili olur... Bunun tersi de doğrudur: Ulusal bilim dilinin gelişmesi bir çağdaşlaşma aracıdır.”

Prof. Dr. Aydın Köksal

Bilim ve teknoloji terimlerinin Türkçe karşılıklarını kullanma meselesinden söz açınca, **Aydın Köksal** Hoca'nın hem bir uzmanlık hem de bir mücadele alanına gelip dayanmıştık. Aydın Hoca'nın dil konusundaki çalışmaları ya da onun uğraş alanlarının geçen hafta şöyle bir değiniverdiklerimizle sınırlı olduğu sanılmamalı. Tanıyanları nasıl olsa bilirler ama, bu köşenin bilişim ya da dilbilim dünyasının dışından olan okuyucuları için de hemen belirteyim; Aydın Hoca'nın, bir dilbilimci - 'bilişimsel dilbilimci' - olarak yazdıkları, adlarını geçen hafta andığım kitaplarından ibâret değildir. Bu alanda, '**Türk Dili**' ve '**Bilişim**' dergileri başta olmak üzere çeşitli dergilerde yayımlanmış makaleleri de vardır. Bu arada Bilişim dergisinin özelliğine de hemen değineyim; bu dergi 1971'de kurulan Türkiye Bilişim Derneği'nin (**TBD**), yayımlanmasına aynı yıl başlanan süreli yayınıdır ve bu yıl 38'inci yayın yılını tamamlamış olacaktır. Ve Aydın Hoca hem bu derneğin hem de çıkardığı derginin kurucularındandır.

TBD'nin çok güzel bir özlemi var: *“Teknoloji üreten bir Türkiye; teknolojiyi yaşam kalitesini yükseltme anlamında kullanabilen bir toplum; kaynaklarını etkin ve verimli kullanabilen bir devlet yönetimi; nitelikli insan gücü; ve uluslararası [arenada] rekabet edebilir bir üretim sektörü yaratılmasına katkı sağlayarak, bu güzel ülkede her vatandaşımızın gururla ve büyük bir onurla yaşamının keyfini çıkarması...”*

Evet, TBD'nin başta gelen özlemi *“Teknoloji üreten bir Türkiye...”* Böyle bir ülke, şüphesiz, bilim ve teknolojiye bütün dünya için yeni olan kavramlar da üretmeye başlar. Ve o kavramları ifade edecek yeni terimler de doğrudan bu ülkede konuşulan dille üretilir. Aydın Hoca'nın asıl özlemi de, öncülük ettiği derneğin özlemiyle örtüşmekte ve aslında o, Türkçenin bir bilim ve teknik dili olarak geliştirilmesini, teknoloji üretecek bir Türkiye'nin dil altyapısının bugünden hazırlanması için istemektedir. O şöyle diyor: *“Türkçe, ancak Türkler gerçekten bilime ve bilgiye önem verip bilimle uğraşırlarsa bilim dili olur... Bunun tersi de doğrudur: Ulusal bilim dilinin gelişmesi bir çağdaşlaşma aracıdır.”*

Aydın Hoca'nın doğrudan dilbilimiyle ilgili olmamakla birlikte anmamız gereken bir kitabı daha var: **Hacettepe Yılları, Cumhuriyet'in 44. Yılında Açan Bir Devrim Çiçeği** (Hacettepe Üniversitesi 40. Yıl Armağanı, Kasım 2007). Hoca bu kitabında kuruluşuna büyük bir heyecanla katıldığı Hacettepe Üniversitesi'ndeki yıllarını anlatıyor. O yıllar, *“kendisini gerçekleştirdiği mayalanma”* yıllarıdır. Bu öyle bir 'mayalanma'dır ki, o süreçte, 'bilgisayar bilimleri', 'bilgisayar yazılımı' ve 'bilişimsel dilbilimi' alanlarında olgunlaşıp yetkinleşme, giderek meyvelerini veren bir toplumsal sorumluluk duygusunun gelişimiyle atbaşı beraber gider.

Gerçekten de kitapta, hem bir bilim disiplini hem de bir meslek olarak bilişimi seçişin; bu seçişle birlikte başlayan, üniversitenin Bilgi İşlem Merkezi'nin kuruluşuyla, üniversite hastanesinde bilgi işlem uygulamalarına geçişin; bu üniversite içi çabalarla iç içe yürütülen **Türkçe bilişim terimleri üretme**; Türkiye'de bilgisayar mühendisliği öğretimini başlatma; ve bilişim aşkını bütün bir Türkiye'ye taşıma çabalarının öyküsü anlatılır. O kadar ki,

TBD'nin kuruluğu da, bilişim aşkını bütün bir Türkiye'ye taşıma misyonunun doğal bir süreci olarak bu öyküde yerini alır. (TBD'nin sekiz kurucusundan altısı Hacettepe Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi'nin elemanıdır; diğer ikisi de niversite'ye yakın evrelerdendir.)

Aydın Hoca elbette hem Türkçe köklerden terim türetmeyi sürdürecek hem de Türkçe terim kullanılması konusundaki uyarılarını... Hangi yönleriyle olursa olsun bilim ve teknolojiyle ilgilenenlere düşen de onun uyarılarını dikkate almak olmalı. Benzer uyarılarına kulak vermemiz gereken bir başka bilim insanımızdan da ileride söz edeceğim.

CBT. 13 řubat 2009